

MUZEUL BRĂILEI

UNIUNEA DEMOCRATĂ TURCĂ DIN ROMÂNIA - FILIALA BRĂILA

Programul cultural
**„...GRECI, EVREI, RUȘI LIPOVENI, TURCI... BRĂILA.
REACTIVAREA MEMORIEI CULTURALE A ORAȘULUI”**

derulat de Muzeul Brăilei, în parteneriat cu Consiliul Județean Brăila, Comunitatea Elenă Brăila, Federația Comunităților Evreiești din România – Comunitatea Brăila, Fundația „Obscina” a Comunității Rușilor Lipoveni din România Brăila și Uniunea Democrată Turcă din România – filiala Brăila

Program cultural
finanțat de Administrația Fondului Cultural Național

INTERVIU

1. Cât de importantă este pentru dumneavoastră originea turcească și cum considerați că v-a influențat acest fapt viața? Cum a fost să trăiți prins între două culturi diferite, între două limbi diferite?
2. Ați conștientizat în primii ani de viață sau mai târziu că sunteți „diferit” de cei din jur prin origine, că faceți parte dintr-o comunitate aparte?
3. Vă rugăm să ne relați povestea familiei dumneavoastră...
4. Cum era orașul pe vremea când erați copil? Care sunt primele amintiri pe care le aveți despre Brăila? Cât de dezvoltat era orașul? Cum erau: portul, centrul orașului, Regala, piețele? Care erau locurile preferate de promenadă ale brăilenilor? Vă amintiți sau v-a povestit cineva cum arătau trăsurile sau mașinile de epocă cu care se circula pe străzile Brăilei de altă dată? Cum erau parcurile, teatrele, cofetăriile, restaurantele?

5. Vă amintiți sau ați auzit relatări despre prăvălii sau ateliere meșteșugărești ale turcilor, din Brăila de altădată? Unde erau situate? Ce produse comercializau și ce meserii practicau turcii în Brăila? Cum încercau să atragă clienții și să învingă concurența, cum arătau prăvăliile lor, de unde aduceau marfa, cum o etalau, cum își făceau reclamă, cum ambalau produsele, cum tratau clienții, cum erau prețurile atunci?
6. Au fost niște vremuri către care privim astăzi cu nostalgie când, în cetatea Brăilei dar și pe străzile orașului de mai târziu, se puteau întâlni, la tot pasul, vânzătorii ambulanți: sacagii, iaurgii, bragagii, covrigari sau mici negustori de felurite „zaharicale” etc. Unii dintre ei erau turci. Vă amintiți cum arătau tarabele lor ambulante, ce ustensile foloseau, cum își produceau marfa, cum își lăudau marfa? Au rămas în albume de familie astfel de imagini?
7. Aveți informații despre turci care s-au remarcat prin activitatea lor comercială sau profesională în viața orașului de altădată?
8. Cunoașteți urmași ai unor familii renumite din Brăila care ne pot împărtăși astăzi poveștile de viață trăite de părinții sau bunicii lor la Brăila?
9. Cunoașteți clădiri în care au funcționat firme turcești sau în care au locuit familii mai importante de turci din Brăila?
10. Cum arătau și cum arată casele turcilor de la Brăila? Există elemente arhitecturale specifice folosite pe fațade sau în interior, un mod anume de organizare a spațiului casei sau curții, anumite obiecte de mobilier, decorative sau de cult care nu lipsesc din casa unui turc? Camerele sunt împodobite cu vestitele covoare, perne ornamentale și broderii turcești?
11. Vă amintiți cum era *hammam*-ul (baia turcească) de la Brăila?
12. În ce zonă a orașului ați copilărit? Care erau străzile preponderent locuite de turci?
13. *Întrebare pentru persoanele care au copilărit la Brăila.* Vă amintiți vreun cântec de leagăn în turcește pe care vi-l cântau părinții sau bunicii?

14. Ne puteți spune o poveste sau o legendă pe care o ascultați în copilărie?
15. *Întrebare pentru persoanele care au copilărit la Brăila.* Vă povesteau părinții, în copilărie, cu mândrie, că sunteți urmașii unui popor cuceritor?
16. *Întrebare pentru persoanele care au copilărit la Brăila.* Aveați vecini turci? Vă jucați deopotrivă cu copii de turci și români sau aveați restricție de la părinți să nu vă jucați cu oricine? Ce jocuri turcești știați? Mai țineți minte regulile sau versurile acelor jocuri?
17. Când locuiați la Brăila, primeați doar musafiri turci sau și musafiri români, greci, evrei, armeni etc.? Cum erau tratați musafirii?
18. *Întrebare pentru persoanele care au copilărit la Brăila.* Limba turcă ați învățat-o la școală sau în familie?
19. *Întrebare pentru persoanele care au copilărit la Brăila.* Ați învățat la o școală a comunității turcești sau la o școală românească? Vă amintiți vreun dascăl preferat sau vreun dascăl de care vă era teamă?
20. *Întrebare pentru persoanele care au copilărit la Brăila.* Dacă ați învățat la o școală a comunității turcești... Unde era această școală? Profesorii erau din Turcia? Ce materii se predau? Ce materii preferați și ce materii erau de nesuportat? Aveați manuale în limba turcă? În librării se vindeau cărți în limba turcă?
21. *Întrebare pentru persoanele care au copilărit la Brăila.* Dacă ați învățat la o școală românească... vă simțeați privit sau tratat altfel de către ceilalți colegi sau de către profesori?
22. Ce înseamnă religia pentru dumneavoastră? Dați câteva exemple de învățături din Coran pe care le considerați fundamentale. Există restricții legate de vizitele într-o moschee (anumite haine, încălțăminte, bijuterii, machiaj, parfum, interzis unei anumite religii, restricții în cazul unor sărbători, permisiunea de a filma sau fotografia anumite slujbe)? Moscheele sau geamiile pot elibera certificate de căsătorie? Cum poate deveni cineva imam? Ce studii trebuie să aibă și ce

profil moral? Cine îl investește? Un imam se poate căsători? Poate practica, în paralel, și o altă meserie? Poate avea o afacere?

23. La Brăila, mai sunt păstrate încă practicile religiei islamice – mărturisirea de credință, rugăciunile zilnice, postul, dania rituală și pelerinajul?

24. Ați fost la Mecca ? Ce semnifică această experiență?

25. Ce însemna și ce înseamnă familia pentru un turc? Care erau și care sunt astăzi raporturile dintre bunici, părinți, copii? Cine ia deciziile cele mai importante într-o familie de turci?

26. Cum era în trecut și cum este astăzi tratată femeia? Cum se îmbrăcau pe vremuri turcoaicele din Brăila? Ce bijuterii purtau? Aveți fotografii de familie?

27. Au avut vreodată turcii din Brăila mai multe soții? Căsătoriile mai sunt aranjate, ca în trecut? Sunt acceptate căsătoriile mixte? Este obligatorie convertirea partenerului la islam? În ce constă această procedură? Ce se întâmplă dacă cineva încalcă regula?

28. Cum priveau turcii divorțul și cum privesc astăzi divorțul, când probabil că mentalitățile s-au mai schimbat și la turcii din România ca și la cei din Turcia...?

29. S-au conservat obiceiurile de nuntă de altădată? Cum este pețită fata? Câte zile ține o nuntă turcească? Se păstrează și la Brăila obiceiul "Noaptea *Hennei*"? Care sunt obiceiurile în cazul căsătoriei religioase ? Ce veșminte se poartă cu această ocazie? Cum arată rochia miresei? Ce bijuterii poartă? Mirii au nași? Cum este petrecerea de nuntă? Ce preparate culinare se servesc? Ce fel de muzică se ascultă ? Ce dansuri sunt specifice la nuntă? Ce urări se fac, ce cadouri se oferă ? Se mai păstrează regula că băiatul trebuie să aibă casă și fata trebuie să o mobileze?

30. Ce obiceiuri sunt respectate la nașterea unui copil? Cum se alege numele copilului? Circumcizia se practică acasă? Cine realizează acest ritual? Ce tradiții s-au păstrat pentru această ocazie ? În cazul unei fete se organizează o ceremonie după naștere? Ce cadouri se oferă cu aceste prilejuri ?

31. Care sunt obiceiurile de înmormântare la turcii din Brăila? Care sunt obiceiurile după înmormântarea unui turc, în timp?
32. Ce superstiții au turcii? Ce semnifică „Ochiul Fatimei”?
33. Gătiți tradițional? Ce bucate turcești se prepară la dumneavoastră în familie? Spuneți-ne câteva rețete de mâncăruri turcești, pe care merită să le încercăm. Ce condimente folosiți?
34. Bavlavale, sarailii, cataif, șerbet... Cum prepară turcoaicele de la Brăila aceste delicii orientale? Ce alte prăjituri tradiționale vă îndulcesc sărbătorile? Spuneți-ne câteva rețete de prăjituri turcești.
35. Un proverb turcesc descrie cafeaua astfel: “trebuie să fie neagră ca iadul, tare ca moartea și dulce ca dragostea”. Care sunt secretele narghilelelor și cafelei turcești? Vă amintiți să fi fost în Brăila de altădată cafenele turcești?
36. “Taifasul fără un ceai e ca și cerul fără lună noaptea”. Ce fel de ceai beau turcii de la Brăila și cum este servit?
37. Vă amintiți braga de altădată? Mai știți cum se prepara?
38. Prima sărbătoare importantă a calendarului islamic este *Aşure*? Ce tradiții și obiceiuri s-au păstrat și ce preparate culinare sunt specifice pentru această ocazie?
39. Cum se calculează calendarul islamic?
40. Ce semnificație are sărbătoarea *Nevruz*? Ce tradiții și obiceiuri s-au păstrat și ce preparate culinare sunt specifice pentru această ocazie?
41. Se mai sărbătorește la Brăila *Hidirellezul*? Ce tradiții și obiceiuri s-au păstrat și ce preparate culinare sunt specifice pentru această ocazie?
42. Ce semnificație are sărbătoarea *Ramazan*? Turcii din Brăila țin postul? Cum sărbătoriți *Seker Bayram*?

43. Ce semnificație are sărbătoarea *Kurban Bayram*? Ce tradiții și obiceiuri s-au păstrat și ce preparate culinare sunt specifice pentru această ocazie?
44. Turcii mai au și alte sărbători importante?
45. Cum sărbătoresc turcii din Brăila Anul Nou (*Yilbasi*)?
46. Ne puteți spune versurile unui cântec vechi turcesc, auzit în familie? Cunoașteți instrumentele tradiționale turcești?
47. Ați purtat vreodată un costum tradițional turcesc? Ni-l puteți descrie?
48. Descrieți câteva dansuri turcești pe care le cunoașteți și semnificația lor.
49. Au existat, înainte de anii '40 asociații ale turcilor la Brăila?
50. S-a publicat vreodată la Brăila vreun ziar turcesc?
51. Cum a fost viața dumneavoastră în timpul comunismului? Cât de dificil a fost să vă conservați tradițiile și obiceiurile?
52. V-ați simțit vreodată discriminat, persecutat sau marginalizat datorită originii?
53. Cât de mult v-ați dorit să ajungeți în Turcia? La ce vârstă ați vizitat-o prima dată? Care au fost primele impresii? Ați găsit-o așa cum v-ați imaginat?
54. Din ce an sunteți membru al Comunității Turce Brăila? Care sunt cele mai importante realizări ale acestei asociații și care sunt membrii care s-au evidențiat prin activitatea depusă în slujba comunității ?
55. *Întrebare pentru persoanele care locuiesc în România.* La Brăila urmăriți evoluția fenomenului cultural din Turcia – literatură, teatru, film, sculptură, pictură? Citiți literatură în turcă sau

traduceri? Ce scriitori (turci și români) preferați aveți? Cumpărați cărți, ziare din Turcia? Cunoașteți nume de actori, pictori, sculptori din Turcia? Aveți albume de artă din Turcia? Ce filme turcești preferați?

56. *Întrebare pentru persoanele care nu mai locuiesc în România.* Când erați la Brăila urmăreați evoluția fenomenului cultural din Turcia? După ce ați părăsit România ați continuat să urmăriți evoluția fenomenului cultural din țară? Aveți cântăreți, actori, pictori, sculptori (turci și români) preferați? Citiți literatură română? Ce scriitori (turci și români) preferați aveți? Cumpărați cărți din România? Urmăriți mass-media din România? Ce filme românești preferați?

57. Nu ne alegem părinții și nu ne alegem originea. A fost vreun moment în viață când ați regretat că sunteți și turc?

58. Despre turci se spune că sunt buni și dificili negociatori, ospitalieri și mândri. Cum sunt de fapt turcii? Numiți câteva calități și câteva defecte ale turcilor. Numiți câteva calități și câteva defecte ale românilor.

59. V-ați întrebat vreodată în ce proporție sunteți turc și în ce proporție sunteți român? Să ne imaginăm finalul campionatului mondial de fotbal cu România și Turcia în finală... Ce echipă ați dori să fie câștigătoarea cupei?

60. O întrebare pentru persoanele cu dublă cetățenie (română și turcă): care dintre cetățenii credeți că vă oferă mai multă credibilitate în fața unui cetățean european sau american și de ce?

FIȘA - date socio-demografice

Nume

Născut în localitateadin țara

➤ Părinți:

- tatăl , născut în localitatea din țara , stabilit în România în anul , ocupația A locuit în România, între anii , în localitățile iar în Brăila, între anii

- mama , născută în localitatea din țara stabilită în România în anul , ocupația

A locuit în România, între anii , în localitățile

iar în Brăila, între anii

➤ Bunici :

- din partea tatălui și originari din și din , stabiliți în România în anul și respectiv..... , ocupația

Au locuit în România, între anii , în localitățile

iar în Brăila, între anii

- din partea mameișioriginari din și din , stabiliți în România în anul și respectiv..... , ocupația

Au locuit în România, între anii , în localitățile

iar în Brăila, între anii

Vârsta:.....

Sex: M / F

Studii: ciclu primar / ciclu gimnazial / liceu / studii universitare / studii postuniversitare

.....

Studii efectuate în România sau în altă țară?

.....

Ocupația (înainte de pensionare)

.....

Cetățenie

Vorbitor de limba turcă Nu / Da

Ați locuit în România, între anii, în localitățile

iar în Brăila, între anii

Căsătorit cu cetățean român sau turc?

.....

Copii

.....

Vorbitori de limba turcă Nu / Da

Copiii dumneavoastră au studiat în România sau în altă țară? Nu / Da

.....

Rude în Turcia Nu / Da

Sunt de acord ca interviul meu să figureze în baza de date a proiectului „...greci, evrei, ruși lipoveni, turci... Brăila. Reactivarea memoriei culturale a orașului”.	Da / Nu Semnătura
Sunt de acord ca unele fragmente din interviul meu să fie folosite, dacă vor fi considerate inedite, în filmul documentar sau în broșura ce se vor realiza în cadrul proiectului.	Da / Nu Semnătura
În fișa de date socio-demografice, sunt de acord să figureze numele și prenumele meu, în următoarea variantă:	Nume și prenume integral Da / Nu Doar inițialele numelui și prenumelui Da / Nu Semnătura
Aș fi de acord să dau un alt interviu, în fața camerei video, dacă membrii echipei vor considera interesant pentru proiect un astfel de interviu	Da / Nu Semnătura
Sunt de acord ca fotografiile cu obiecte sau documente vechi de familie pe care vi le trimit să fie folosite pentru baza de date a proiectului, eventual pentru filmul documentar	Da / Nu Semnătura

Pot fi contactat la numărul de telefon:

Chestionar - Camelia Hristian (Muzeul Brăilei)